

DEZINFORMIMI GJATË RAPORTIMEVE NË KOHË LUFTE

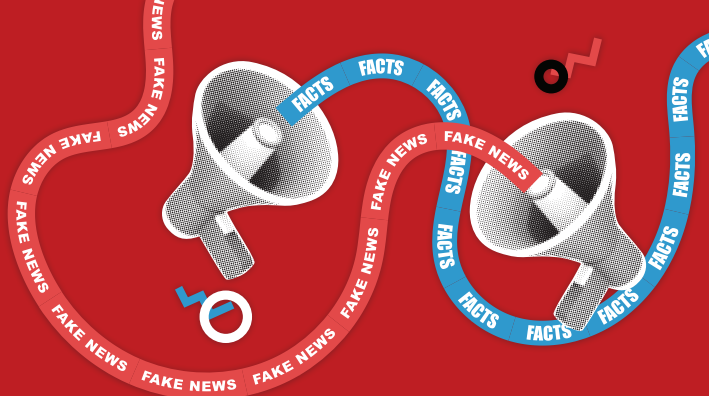
(SHQIPËRI)

FAKE NEWS
FAKE NEWS
FAKE NEWS
FAKE NEWS
FAKE NEWS
FAKE NEWS
FAKE NEWS
FAKE NEWS
FAKE NEWS

I.	Hyrje	4
II.	Metodologjia	6
III.	Narrativat kryesore	8
III.1	Narrativa dezinformuese për justifikimin e pushtimit të Rusisë në Ukrainë	8
III.2	Përfshirja e NATO-s/Shteteve të Bashkuara në Ukrainë	9
III.3	Rusia do të fillojë Luftën e Tretë Botërore/Luftën Bërthamore	9
III.4	Luftërat shërbyese nga palë të treta në Ballkanin Perëndimor.....	10
IV.	Rastet studimore.....	11
	Rasti studimor 1:	
	Mercenarë shqiptarë në Ukrainë	11
	Rasti studimor 2:	
	Lufta midis Kosovës dhe Serbisë.....	12
	Rasti studimor 3:	
	Zelenski paralajmëron luftë në ballkanin perëndimor.....	16
	Rasti studimor 4:	
	NATO ka trupa në Ukrainë.....	19
	Rasti studimor 5:	
	Raporti i Inteligjencës Amerikane parashikon luftë në Ballkan	20
	Bibliografia	23

Propaganda ka luajtur gjithmonë një rol kyç në zhvillimin e luftës, pasi subjektet shtetërore dhe jo-shtetërore të përfshira në të kërkojnë të krijojnë mbështetje për të justifikuar veprimet e tyre, për t'i penguar të tjerët të përfshihen në konflikt dhe për ta mbajtur popullsinë nën kontroll. Lufta bashkëkohore ka një dimension të komplikuar shtesë: jo vetëm që transmetohet në televizion, por ndahet dhe përjetohet online në kohë reale gjithnjë e më shumë. Në momente konflikti dhe pasigurie, miliona njerëz kërkojnë informacion në internet (dhe gjithnjë e më shumë në media sociale). Nevoja për lajme dhe informacion në momente të caktuara shpesh përplasit me aftësinë e gazetarëve dhe mediave të besueshme me reputacion, të cilët kanë nevojë për kohë dhe përpjekje për të verifikuar faktet me shpejtësi dhe në situata të paparashikueshme. Ky tension midis dëshirës për informacion të menjëhershëm dhe realitetit të nevojshëm për të dhënë një informacion të saktë ka qenë veçoria karakteristike e peizazhit mediatik të sotëm, e theksuar veçanërisht në momente konflikti dhe në zonat e luftës. Veçori të cilën aktorët keqdashës e shfrytëzojnë për të manipuluar situatën dhe narrativat në interesin e tyre.

Kemi dëshmuar në kohë reale se si dezinformimi mund të ndikojë perceptimet ndaj luftës dhe konflikteve me pushtimin e Rusisë në Ukrainë

në shkurt të vitit 2022. Fillimisht, me aneksimin e Krimesë në vitin 2014, Rusia ka përdorur instrumentet e saj mediatike për të përhapur dezinformim me qëllim prezantimin e veprimeve të kryera në Ukrainë në favor të saj dhe për të ulur besimin te mediat dhe qeveritë perëndimore. Rusia, përmes dezinformimit të saj, ka synuar të arrijë tek fushatat zgjedhore në të gjithë botën dhe tani po përpiqet të formësojë opinionin publik mbi arsyet se pse e pushtoi Ukrainën.¹ NATO ka përcaktuar narrativat e dezinformimit që Rusia po përdor për të justifikuar veprimet e saj, duke përfshirë pretendimet se NATO është në luftë me Rusinë, se Aleanca i kishte premtuar Rusisë se nuk do të zgjerohej pas Luftës së Ftohtë dhe që rrjedhimisht nuk do ta rrethonte territorin e saj, si dhe që NATO dhe lëvizjet e saj janë agresive dhe kërcënuese për Rusinë.² Shumë nga këto narrativa kanë arritur në mediat shqiptare, siç do t'i shpjegojmë më poshtë.

Lidhjet kulturore, politike dhe sociale të Ballkanit Perëndimor me Rusinë e kanë bërë rajonin terren pjellor për përhapjen e dezinformimit rus. Siç argumentohet në raportin e Qendrës së Komunikimeve Strategjike të NATO-s, "Rusia e sheh Ballkanin Perëndimor si një mundësi për të nënvlerësuar BE-në dhe NATO-n duke përdorur pikat e dobëta të vendeve të këtij rajoni."³ Në përhapjen e dezinformimit ndaj BE-së dhe NATO-s, Rusia përpiqet të dobësojë besimin

¹ OECD, "Dezinformimi dhe lufta e agresionit të Rusisë kundër Ukrainës: Kërcënimet dhe masat e qeverisjes." <https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/disinformation-and-russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-37186bde/>.

² NATO, "Rregullimi i të vërtetës: Përgënjeshtërimi i dezinformimit rus në lidhje me NATO." <https://www.nato.int/cps/en/natohq/115204.htm>.

³ Qendra e Komunikimeve Strategjike të NATO-s, "Ndikimi i Rusisë në mjedisin informativ në Ballkanin Perëndimor." https://stratcomcoe.org/pdfs/?file=/publications/download/russias_footprint_in_wb_executive_summary_30-04_v2-2.pdf?zoom=page-fit.

në këto institucione dhe të paralizojë zgjerimin e tyre. Lufta në Ukrainë i ka dhënë Rusisë mundësinë që këto narrativa të përhapen, duke përdorur pasigurinë dhe dëshirën e publikut për informacion.

Shpeshherë Shqipëria është parë si një nga vendet më pak të prekura nga propaganda ruse. Në përgjithësi, anketat për vulnerabilitetin e vendit ndaj ndikimit të dëmshëm të huaj në media kanë nxjerrë si konkluzion se dezinformimi në Shqipëri është një çështje e brendshme.⁴ Megjithatë, lufta në Ukrainë ka treguar se Shqipëria është ende e ekspozuar ndaj propagandës ruse dhe nuk është immune kundër saj. Portale dhe faqe të caktuara në Facebook publikojnë rregullisht propagandën dhe dezinformimin rus, ndërsa media të tjera përhapin dezinformim duke raportuar deklarata të politikanëve dhe mediave ruse pa dhënë kontekst, ose pa i hedhur poshtë pretendimet. Raporti i fundit i Balkan Investigative Network ka zbuluar se 88 narrativat e dezinformimit të identifikuara nga baza e të dhënave EUvsDisinfo u paraqitën në median shqiptare, rreth 22% e bazës më të madhe të të dhënave. Studiuesit arritën të gjejnë rreth 377 artikuj në median shqiptare që përmbanin dezinformim rus.⁵ Këto rezultate konfirmojnë studimet e dy viteve të fundit të Fakteje-s mbi narrativat e përhapura në median shqiptare, veçanërisht ato që lidhen me mbulimin e luftës në Ukrainë.

Përveç dezinformimit rreth luftës në Ukrainë, Shqipëria është veçanërisht e ndjeshme ndaj dezinformimit për konfliktin midis Serbisë dhe Kosovës, sidomos ndaj narrativave që parashikojnë një luftë midis dy vendeve ose që

presin një tjetër luftë në Ballkanin Perëndimor.⁶ Sa herë që tensionet përshkallëzohen në veri të Kosovës ose përpjekjet për dialog ngecin, mediat shqiptare raportojnë frikën për një luftë të re, duke ngritur pretendime mbi ushtrinë serbe në kufi. Frikërat ushqehen më tej nga deklaratat e politikanëve që ndezin zjarrin e një lufte të mundshme, të cilat mediat shqiptare i ripublikojnë pa konfirmim ose pa kontekst. Po ashtu, interesat strategjike të Rusisë në Ballkanin Perëndimor nënkuptojnë interesin e vendit ndaj përkeqësimit të konflikteve lokale për rritjen e paqëndrueshmërisë ndërsa narrativat që i shërbejnë synimeve të Rusisë vetëm përkeqësojnë konfliktet etnike në një cikël që vetëmbahet.

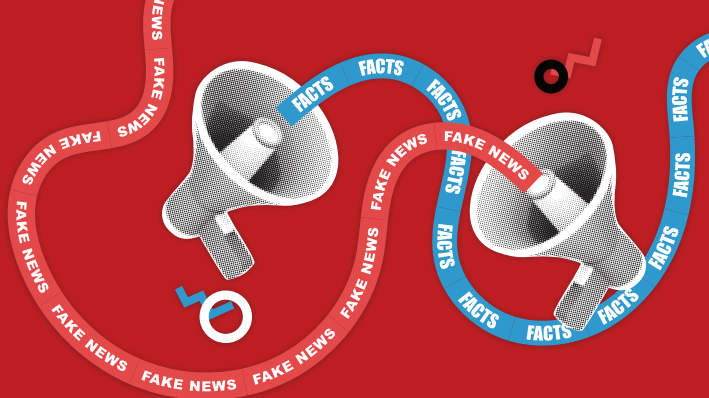
Raportimet për luftën dhe konfliktin kërkon ndërgjegjësim të rritur për mënyrën se si aktorët, si shtetërorë ashtu edhe jo-shtetërorë, e përdorin dezinformimin dhe propagandën për të krijuar opinionin publik. Saktësia është e domosdoshme kur bëhet fjalë për situata me rëndësi, sidomos në kontekstin e konflikteve rajonale në Ballkanin Perëndimor, që mund të përhapin konflikte etnike dhe të përmbushin synimet e vendeve si Rusia. Narrativat mund të ndikojnë opinionin publik, të ulin besimin te proceset demokratike, si dhe te BE-ja e NATO. Siç tregon raporti më poshtë, ky është një realitet që po ndodh tashmë në peizazhin mediatik shqiptar, veçanërisht në lidhje me luftën në Ukrainë dhe konfliktin midis Serbisë dhe Kosovës. Përpjekjet për t'i kundërpërgjigjur këtij realiteti duhet të përfshijnë gazetarinë e përgjegjshme që bazohet në kërkime të thella dhe përpjekje për verifikim të fakteve.

4. Parlamenti Evropian, Hartëzimi i lajmeve të rreme dhe dezinformimi në Ballkanin Perëndimor dhe identifikimi i mënyrave të luftimit efektiv të tyre (2021), [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/653621/EXPO_STU\(2020\)653621_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/653621/EXPO_STU(2020)653621_EN.pdf).

5. BIRN, "Narrativat e Dezinformimit të sponsorizuara nga shteti rus në Shqipëri." <https://birn.eu.com/wp-content/uploads/2023/07/Russian-state-sponsored-disinformation-narratives-in-Albania.pdf>.

6. Agon Maliqi, "Lufta e informacionit rus në Ballkan: Si instrumentalizohen identiteti dhe feja në konfliktin Kosovë-Serbi," Berkley Center në Georgetown, <https://berkeleycenter.georgetown.edu/posts/russian-information-warfare-in-the-balkans-how-identity-and-religion-are-instrumentalized-in-the-kosovo-serbia-dispute>.

II. METODOLOGJIA

Raporti synon të kuptojë narrativat e përdorura nga mediat shqiptare në mbulimin e situatave të luftës dhe konfliktit dhe mënyrat e përhapjes së dezinformimit. Ne ishim veçanërisht të interesuar të kuptonim se si ndikimet dashakeqëse të huaja krijojnë narrativat e luftës në median shqiptare dhe sa të mëdha janë këto ndikime. Konkretisht, kemi analizuar ndikimin e fushatave dezinformuese të Rusisë në lidhje me luftën në Ukrainë, por edhe përpjekjet e Rusisë për të destabilizuar Ballkanin Perëndimor përmes agjentëve të saj. Kemi vepruar me bindjen se Rusia ka interesa strategjike në Ballkanin Perëndimor dhe lidhje të forta kulturore, politike dhe sociale me disa vende në rajon që i mundësojnë asaj të të përhapë narrativat e saj rreth luftës në Ukrainë. Në këtë kontekst, kemi dashur të shohim se sa të ndjeshme janë mediat shqiptare ndaj ndikimeve ruse dhe cilat prej tyre kanë lidhje direkte me Rusinë.

Metodologjia bazohet në një rishikim cilësor të gjithanshëm të raportimit të mediave shqiptare mbi luftën dhe konfliktet që nga 24 shkurti 2022, kur Rusia pushtoi Ukrainën. Sa i përket luftës në Ukrainë, kemi hetuar edhe mënyrën se si përfaqësuesit Rusë në Ballkanin Perëndimor (sidomos qeveria aktuale serbe) e kanë shfrytëzuar këtë rast për të nxitur konfliktin në rajon dhe se si mediat shqiptare kanë reaguar ndaj këtyre provokimeve të tilla. Për kryerjen e analizës, jemi bazuar në punën e Fakte për dezinformimin në Ballkanin Perëndimor dhe në Shqipëri, duke

u përqendruar te ndikimet dashakeqëse të huaja dhe përhapjen e tyre në mediat shqiptare, përfshirë agjenci lajmesh, tabloide dhe llogari në rrjetet sociale.

Për gjatë dy viteve të fundit, kemi mbajtur një bazë të gjerë të dhënash mbi narrativat e dezinformimit të përhapura në mediat shqiptare në lidhje me luftën në Ukrainë, ndjesitë anti-NATO dhe anti-BE, konfliktin Kosovë-Serbi dhe çështje të tjera të ngjashme (si lëvizja për shkëputje e Bosnjës, konfliktet etnike në Maqedoninë e Veriut dhe Mal të Zi, si dhe lëvizjet më të mëdha nacionaliste në rajon). Për mbajtjen e kësaj bazë të dhënash, specialistët tanë të monitorimit kanë shqyrtuar përmbajtjen e gjeneruar nga 20 media shqiptare, duke përfshirë kanalet kryesore të lajmeve, portale me ndikim të konsiderueshëm dhe tabloidet më të vogla. Gjithashtu, kemi zbatuar metodën e “kërkimit nga ana e kundërt”, ku kemi hetuar përhapjen e çdo pretendimi, artikulli apo narrative përtej këtyre 20 portaleve, duke u përpjekur të gjejmë si burimin shqiptar, ashtu edhe atë të huaj. Për këtë aspekt të analizës sonë, si dhe për të rikonfirmuar gjetjet tona, jemi mbështetur edhe te baza e të dhënave EUvsDisinfo, e cila “identifikon, përmbledh dhe ekspozon rastet e dezinformimit që bëhen nga mediat pro-Kremlinit që përhapen në BE dhe vendet e partneritetit lindor”.⁷

Baza jonë e të dhënave ka patur mesatarisht 75 artikuj në muaj me dezinformim lidhur me çështjet e lartpërmendura, megjithatë artikujt

⁷. Baza e të dhënave e EUvsDisinfo, “Rreth,” <https://euvsdisinfo.eu/about/>.

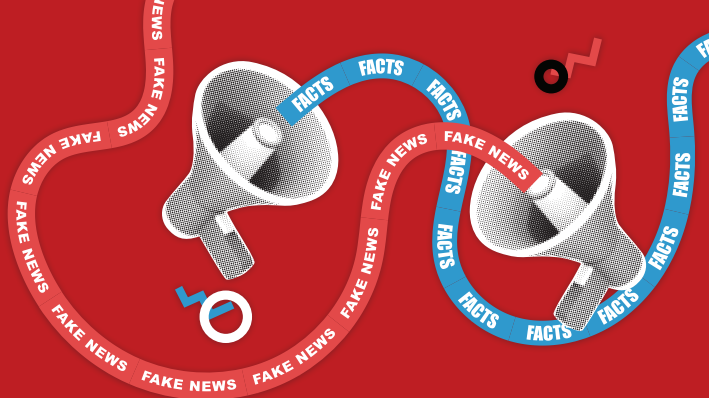
përmblihdeshin rreth një grupi bazë prej 5-7 narrativash, pasi shumë media kopjonin njëra-tjetrën dhe përhapnin pretendime të njëjta, shpesh herë fjalë për fjalë. Duke shqyrtuar këtë bazë të gjerë të dhënash, kemi arritur të bëjmë një pasqyrim të përgjithshëm të mënyrës se si mediat shqiptare i kanë trajtuar pyetjet e lidhura me luftën dhe konfliktin në rajon dhe më tej, rastet e dezinformimit dhe përhapjen e propagandës ruse në mediat shqiptare. Seksioni i narrativave kryesore përmban një pasqyrë të shkurtër të narrativave më të zakonshme rreth luftës, me lidhjet e artikujve përkatës.

Seksioni i Rasteve studimore bazohet po ashtu te puna e Faktoje-s për hedhjen poshtë ose përgënjeshttrimin e narrativave të dezinformimit të përhapura në median shqiptare nga subjektet ruse dhe përfaqësuesit e tyre. Gjatë dy viteve të fundit, kemi publikuar më shumë se 150 artikuj që hedhin poshtë dhe përgënjeshtrojnë dezinformime që vijnë nga Rusia dhe më tej, duke

gjurmuar burimet dhe përhapjen e tyre në median shqiptare. Pas shqyrtimit të bazës së të dhënave të Faktoje-s për përgënjeshttrimet, kemi zgjedhur pesë raste që përputhen me narrativat më të zakonshme të luftës që i kemi identifikuar gjatë analizës sonë të gjenerimit mediatik shqiptar në dy vitet e fundit. Ne përmbledhim pretendimet dhe zbërthejmë narrativën që ata përhapin dhe tregojmë si është përhapur në median shqiptare.

Siç e theksuam në hyrje të raportit, roli i dezinformimit në kohërat e luftës është rritur ndjeshëm me internetin dhe shtimin e mediave sociale, si dhe është përkeqësuar nga rritja e ndikimit të Rusisë. Për ta vendosur situatën e Shqipërisë në kontekstin e çështjeve globale dhe rajonale, kemi bërë edhe një analizë të plotë dhe të thelluar të literaturës mbi pyetjet e lidhura me luftën dhe dezinformimin, si dhe çështjen e dezinformimit rus. Bibliografia jonë përmban tekstet kyçe mbi këtë temë.

III. NARRATIVAT KRYESORE

III.1 Narrativa dezinformuese për justifikimin e pushtimit të Rosisë në Ukrainë

Edhe para se Rusia të nisë pushtimin e saj në Ukrainë në vitin 2022, Kremli i kishte vendosur themelet e fushatës propagandistike për justifikimin e luftës. Fushata kanë vazhduar përgjatë dy viteve të fundit dhe narrativat e tyre kanë qarkulluar edhe në Shqipëri. Gjatë kësaj kohe, mediat shqiptare kanë ripublikuar deklarata të politikanëve rusë, qeverisë ruse, si dhe të mediave të mbështetura nga Rusia si Sputnik. Një nga përpjekjet më të qarta për manipulimin e perceptimeve të luftës është etiketimi i saj si “operacion special”, që shumë mediat shqiptare e kanë riprodhuar. Për shembull, një portal ka publikuar një deklaratë të Putin me titullin: “Forcimi i ushtrisë dhe ‘operacioni special në Ukrainë’ do të jenë prioritet, tha Putin në fjalën e tij të fitores.”⁸

Pretendimet për justifikimin e pushtimit të Rosisë në Ukrainë kanë marrë forma të ndryshme. Në përgjithësi, Rusia ka tentuar të krijojë një aks të ri nëpërmjet të cilit ajo prezantohet si fuqia e mirë, ndërsa Perëndimi dhe NATO si fuqia e keqe. Në këtë kontekst, një nga narrativat që ajo ka shfrytëzuar ishte se pushtimi i Ukrainës erdhi si

shkak për shpëtimin e ukrainasve që flasin rasisht nga ‘neo-nazistët’. Rusia pretendon se një grusht shteti në vitin 2014 solli në pushtet simpatizantë të nazizmit në Ukrainë dhe e bëri vendin më të afërt me Perëndimin. Rusia ka përdorur historinë e saj në Luftën e Dytë Botërore për ta paraqitur pushtimin si një akt lirie nga nazistët.⁹ Këto narrativa janë përhapur edhe nga mediat shqiptare, të cilat kanë publikuar artikuj me tituj që përputhen me narrativën ruse dhe përhapin dezinformim: “Denazifikimi sipas Moskës: Do të duhen 25 vjet, punë e detyruar, të zhduket emri Ukrainë.”¹⁰

Rusia ka pretenduar gjithashtu se e ka pushtuar Ukrainën për ta mbrojtur veten nga zgjerimi i Perëndimit, i cili paraqitet si kërcënim jetik për Rusinë— ndonëse do të ishte më e qartë të thuhej se perëndimi është kërcënim për ambicjet perandorake të Rosisë. Pas intensifikimit të afrimit të Ukrainës me Perëndimin, duke përfshirë edhe interesin për anëtarësim në NATO, Putin dhe qeveria e tij i kanë prezantuar këto ndryshime gjeopolitike si kërcënime ekzistenciale për Rusinë. Putin pretendon se Perëndimi dëshiron ta copëtojë Rusinë në gjendjen aktuale të saj, pa konsideruar ndryshime apo zhvillime të tjera.¹¹ Në këtë kontekst, Kremli ka pretenduar se SHBA-ja

⁸ N.D., “Forcimi i ushtrisë dhe “operacioni special në Ukrainë” do të jenë prioritet, tha Putin në fjalimin e tij të fitores, Portalb, March 18, 2024. <https://portalb.mk/forcimi-i-ushtrise-dhe-operacioni-special-ne-ukraine-do-te-jene-prioritete-tha-putin-ne-fjalimin-e-tij-te-fitores/>.

⁹ Jeffrey Veidlinger, “Pretendimi i Putin për të pastruar Ukrainën nga nazistët është absurd sidomos në dritën e historisë së saj,” The Conversation, 26 shkurt 2022. <https://theconversation.com/putins-claim-to-rid-ukraine-of-nazis-is-especially-absurd-given-its-history-177959>.

¹⁰ “Denazifikimi sipas Moskës: Do të zgjasë 25 vjet, punë e detyruar, të zhduket emri Ukrainë,” Albanian Post, 4 prill 2022. <https://albanianpost.com/denazifikimi-sipas-moskes-do-te-zgjase-25-vjet-pune-e-detyruar-te-zhduket-emri-ukraine/>.

¹¹ “Duan të shkatërrojnë Rusinë”, Medvedev: Do të arrijmë qëllimet tona në Ukrainë,” Dosja, 8 gusht 2022. <https://dosja.al/newsmobile//234191/>.

po themelon laboratorë biologjike të rrezikshëm nëpër Ukrainë për të prodhuar armë kimike që do të kenë specifikisht si objekt rusët.¹² Të gjitha këto narrativa e kanë gjetur rrugën e tyre nëpër mediat shqiptare, shpeshherë të publikuara pa sqarime, pa fakte të verifikuara ose pa kontekst.

III.2 Përfshirja e NATO-s/Shteteve të Bashkuara në Ukrainë

Narrativat kundër Perëndimit kanë qenë në thelb të historive që Rusia po tregon lidhur me arsyen e saj për pushtimin e Ukrainës. Zgjerimi i NATO-s në ish Bllokun Lindor dhe mundësia e miratimit të anëtarësimit të Ukrainës në NATO është cituar nga qeveria ruse si motiv për veprimet e saj ushtarake. Në veçanti, Kremli ka përdorur narrativa sipas të cilave NATO ka nisur organizimin e veprimeve ushtarake kundër Rusisë dhe e përshkruan Aleancën si kërcënim ekzistencial për vendin.¹³ Narrativa kundër NATO-s ka vazhduar të theksohet përgjatë muajve dhe është përdorur për intensifikimin e veprimeve ushtarake në Ukrainë.

Për më tepër, aparati mediatik rus dhe mbështetësit e tij shpesh e kanë përhapur dezinformimin për përfshirjen e NATO-s në luftë, duke pretenduar se NATO e ka mbështetur Ukrainën në mënyrë të drejtpërdrejtë, duke dërguar ushtarë në territorin e saj. Deklaratat e qeverive dhe politikanëve perëndimorë për mbështetjen e NATO-s dhe Perëndimit ndaj Ukrainës janë përdorur për të përhapur informacion të pavërtetë, duke

shkaktuar tensione dhe duke bërë kërcënime për përshkallëzim.

Për shembull, në mars të vitit 2024, mediat shqiptare raportuan se ushtarët e NATO-s ishin tashmë në Ukrainë.¹⁴ Kjo bazohet në fjalët e Ministrit të Jashtëm polak Radoslaw Sikorski, të cilat u raportuan nga British Sky News.¹⁵ Mediat pretenduan se Sikorski ka shkaktuar debate duke thënë se personeli ushtarak i NATO-s është tashmë në Ukrainë. Në një deklaratë, Sikorski ka lavdëruar vendet që kishin dërguar ushtarë në Ukrainë pa përmendur detaje. Këto pretendime janë të rrezikshme pasi Rusia ka deklaruar se çdo ndërhyrje nga një shtet anëtar i NATO-s nënkupton luftë me NATO-n.

III.3 Rusia do të fillojë Luftën e Tretë Botërore/Luftën Bërthamore

Një nga narrativat më të përhapura në media shqiptare pas pushtimit të Rusisë në Ukrainë është ajo për fillimin e Luftës së Tretë Botërore, veçanërisht i luftës bërthamore që do të shkatërrojë botën. Duke u bazuar në tabloidet britanike dhe gjermane, si dhe në deklaratat e Kremlinit, mediat shqiptare kanë nxitur frikën për një luftë botërore që nga fillimi i pushtimit. Tituj si “Dosja sekrete gjermane/Plani i Putin për fillimin e Luftës së Tretë Botërore në verën e ardhshme,” janë të zakonshme dhe publikohen rregullisht çdo javë në portale dhe kanale lajmesh shqiptare.¹⁶ Kërcënimet për përdorimin e armëve bërthamore janë prezantuar si të afërta dhe potencialisht

¹² “Rusia akuzon SHBA dhe Ukrainën: Po bashkëpunojnë për armët kimike,” Vizion Plus, 12 mars 2022. <https://www.vizionplus.tv/rusia-akuzon-shba-dhe-ukrainen-po-bashkepunojne-per-armet-kimike/>.

¹³ Zofia Stemplowska, “Zgjerimi i NATO-s nuk është fajtor për luftën e Rusisë në Ukrainë,” LSE, 22 prill 2022. <https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2022/04/27/nato-enlargement-is-not-to-blame-for-russias-war-in-ukraine/>.

¹⁴ “Deklarata e fortë e Ministrit të Jashtëm polak: Ushtarët e NATO-s tashmë të pranishëm në Ukrainë,” Lapsi, 11 mars 2024. <https://lapsi.al/2024/03/11/deklarata-e-forte-e-ministrit-te-jashtem-polak-ushtarët-e-nato-s-tashme-te-pranishem-ne-ukraine/>.

¹⁵ “Ushtarët e NATO-s ‘tashmë të pranishëm’ në Ukrainë, thotë ministri i jashtëm polak,” Sky News, 11 mars 2024. <https://news.sky.com/story/russia-ukraine-war-live-updates-putin-election-navy-sky-news-blog-latest-12541713?postId=7367294#liveblog-body>.

¹⁶ “Dosja sekrete gjermane/ Plani i Putin për të nisur Luftën e Tretë Botërore verën e ardhshme,” Lapsi, 15 janar 2024. <https://lapsi.al/2024/01/15/dosja-sekrete-gjermane-plani-i-putin-per-te-nisur-luften-e-trete-boterore-veren-e-ardhshme/>.

të pashmangshme, siç është rasti me titullin, “Bota drejt një luftë bërthamore? Rusia miraton tërheqjen nga traktati për ndalimin e testeve bërthamore.”¹⁷ Këto narrativa, të cilat shkaktojnë emocione dhe rrisin interesin e angazhimit në portale, kontribuojnë në propagandën ruse (për shembull, pretendimet se sanksionet kundër Rusisë nuk po funksionojnë, ose se Rusia po fiton luftën). Ato krijojnë panik në popullatën e gjerë dhe shqetësime që mund t’i shtyjnë njerëzit të ndërhyjnë politikisht për të ndaluar presionin mbi Rusinë. Megjithatë, edhe pse nuk është e pamundur që Rusia të përpiqet në një moment të caktuar të nisë një luftë më të gjerë në rajon ose me NATO-n, narrativave që po përhapen në mediat shqiptare u mungon konteksti dhe janë shpesh të ekzagjeruara.¹⁸

III.4 Luftërat shërbyese nga palë të treta në Ballkanin Perëndimor

Lidhjet e ngushta midis Rusisë dhe Serbisë, grupimeve të caktuara në Mal të Zi, Maqedoni të Veriut dhe Bosnjë, e kanë bërë rajonin veçanërisht vulnerabël jo vetëm ndaj dezinformimit, por edhe ndaj interesave strategjike të Rusisë. Ndjenja nacionaliste për Serbinë e Madhe është rritur gjatë viteve dhe është intensifikuar pas pushtimit të Rusisë në Ukrainë, i cili e ka fuqizuar ndjenjën nacionaliste në vende me popullsi të konsiderueshme serbe.

Situata midis Kosovës dhe Serbisë, dhe veçanërisht ngjarjet dhe konfliktet e lidhura me

pjesën veriore të Kosovës, janë bërë shkak i dezinformimit dhe narrativave që përkeqësojnë tensionin, konfliktin, dhe krijojnë ndjenja pasigurie. Narrativat për përshkallëzime të mundshme që do shkaktonin luftë në rajon kanë dalë në pah sa herë që dy qeveritë janë përplasur për çështje traktatesh si kartat e identitetit kombëtar, zgjedhjet, targat e makinave, dhe Asociacioni i Komunave Serbe.

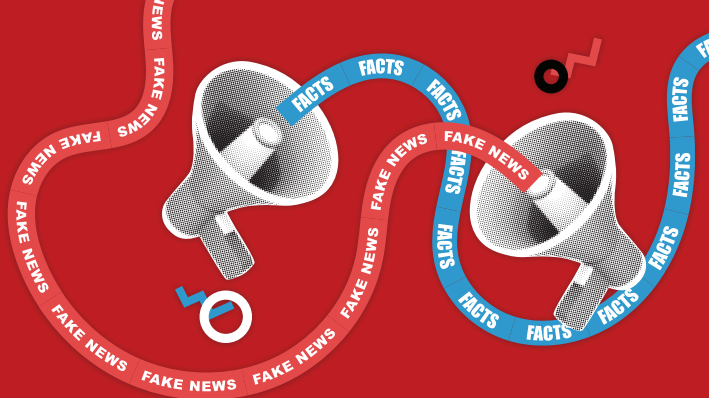
Ato kanë përfshirë edhe lajme që Serbia ka dërguar ushtrinë e saj në kufi për të kryer stërvitje ushtarake, sulme terroriste në Banja Luka, por edhe pretendime nga qeveria serbe se Kosova dëshiron të largojë ose të spastrojë etnikisht të gjithë serbët nga veriu i Kosovës, apo që lobimi shqiptar po paguan opozitën serbe. Në përgjithësi, shumë narrativa kundër Perëndimit dhe teori konspirative mbërrijnë në Shqipëri nga deklaratat e bëra nga qeveria serbe.

Përtej Kosovës dhe Serbisë, shqetësime ka pasur edhe në lidhje me idenë që Rusia do ta përdorë Ballkanin për ta futur rajonin në një luftë shërbyese që përfshin vendet e tij dhe NATO-n. Një shembull që do të shqyrtohet më poshtë në mënyrë më të detajuar janë pretendimet që i atribuohen presidentit ukrainas Volodimir Zelenski ose Departamentit Amerikan të Shtetit sipas të cilave situata në Ballkanin Perëndimor po përkeqësohet ndërsa Rusia po përgatitet të fillojë një luftë shërbyese në rajon. Këto narrativa, si narrivat për një luftë të mundshme bërthamore, lehtësojnë mosmarrëveshjet dhe konfliktet që ndihmojnë projektin global të Rusisë.

¹⁷. “Bota drejt një lufte nukleare? Rusia miraton tërheqjen nga Traktati i Ndalimit të Provave Bërthamore,” Pamfleti, 19 tetor 2023. <https://www.youtube.com/watch?v=Y2L3byT7hDQ>.

¹⁸. Mark Toth dhe Jonathan Sweet, “A do të rrezikojë Putin Luftën e Tretë Botërore?,” The Hill, 21 mars 2024. <https://thehill.com/opinion/national-security/4544378-will-putin-risk-world-war-iii/>.

IV. RASTET STUDIMORE

Këto raste janë përshtatur nga përpjekjet e Faktoje për verifikimin e fakteve kundër dezinformimit rus, duke ndjekur narrativat kryesore që kemi identifikuar në median shqiptare që prej fillimit të luftës.

RASTI STUDIMORE 1:

Mercenarë shqiptarë në Ukrainë¹⁹

Në qershor të vitit 2022, Ambasada Ruse në Shqipëri publikoi një listë në të cilën njoftoi se 42 mercenarë nga Shqipëria ishin vrarë në Ukrainë, ndërsa pretendonte se rreth 150 mercenarë

shqiptarë kanë qenë të pranishëm në Ukrainë që prej fillimit të luftës.

Top News-42 shqiptarë të vrarë në Ukrainë!/Rusia akuzua ...

Ambasada ruse në Tiranë akuzoi sërish Shqipërinë dhe Kosovën se po dërgojnë mercenarë për të luftuar kundër ushtrisë ruse ...

YouTube · Top Channel Albania · 1 javë më parë

<https://a2news.com> · 2022/05/18 · rusia-150-mercenar... ▾

Rusia: 150 mercenarë nga Shqipëria në Ukrainë ... - A2 CNN

18 qer 2022 — Por Ministria e Jashtme e Shqipërisë i mohoi kategorikisht këto pretendime dhe në shenjë proteste thirrri ambasadorin rus në Tiranë. A2 CNN ...

<https://kohajone.com> · Bota ▾

150 mercenarë shqiptarë në Ukrainë, kemi eliminuar 42

18 qer 2022 — Ambasada ruse në Tiranë: 150 mercenarë shqiptarë në Ukrainë, kemi eliminuar 42 ... Ministria e Mbrojtjes e Rusisë ka publikuar statistikën e plotë ...

<https://www.balkanweb.com> · rusia-nxjerr-shifrat-150... ▾

150 mercenarë shqiptarë i janë bashkuar luftës në Ukrainë ...

Rusia nxjerr shifrat: 150 mercenarë shqiptarë i janë bashkuar luftës në Ukrainë, kemi eliminuar 42 (Tabela). 18 Qershor, 2022 11:19. Serbia Russia ...

Embassy of Russia in Albania / Посольство России в Албани

June 18 at 10:19 AM ·

Ministria e Mbrojtjes e Rusisë ka publikuar statistikën e plotë për mercenarët e huaj që luftojnë në Ukrainë

Lexoni versionin e plotë të dokumentit:
<https://eng.mil.ru/.../Number%20of%20foreign...>

NUMBER OF FOREIGN MERCENARIES IN UKRAINE

Country	Arrived since 24.02.22	Eliminated	Departed	Total on 17.06.22
Europe				
Poland	1831	378	272	1181
Romania	504	102	98	304
United Kingdom	422	101	95	226
Croatia	204	74	51	79
Belarus	197	69	59	69
France	183	59	45	79
Bosnia and Herzegovina	167	51	46	70
Estonia	164	55	49	60
Kosovo	156	61	60	35
Albania	150	42	40	68
Lithuania	130	50	44	36

Kronikë

Ambasada ruse publikon listën e mercenarëve që luftojnë në Ukrainë: 306 luftëtarë nga Shqipëria dhe Kosova erdhën në Ukrainë, 103 janë vrarë

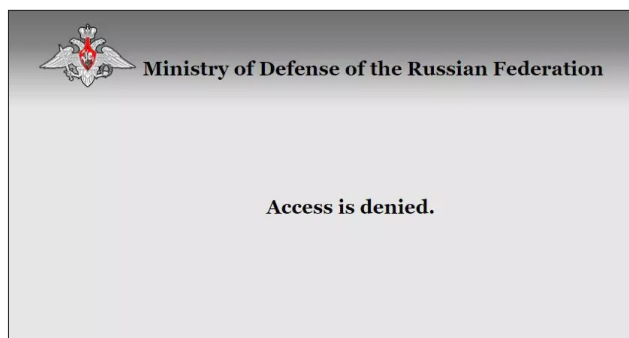
Ambasada ruse ka publikuar në faqen e saj zyrtare në Facebook, listën e mercenarëve që kanë shkuar të luftojnë në Ukrainë, kundër Rusisë, që kur nisi agresionin rus, që nga data 24 shkurt e këtij viti

IN UKRAINE

Country	Arrived since 24.02.22	Eliminated	Departed	Total on 17.06.22
Europe				
Poland	1831	378	272	1181
Romania	504	102	98	304
United Kingdom	422	101	95	226
Croatia	204	74	51	79
Belarus	197	69	59	69
France	183	59	45	79

¹⁹. Aimana Vogli, "Debunking/ 42 nga 150 mercenarë shqiptarë janë vrarë në Ukrainë Institucionet zyrtare: Deklarata është e pavërtetë," <https://faktoje.al/debunking-42-nga-150-mercenare-shqiptare-jane-vrare-ne-ukraine-institucionet-zyrtare-deklarata-eshte-e-pavertete/>.

Disa media bashkuan numrin e pretenduar të shqiptarëve nga të dy vendet, Shqipëria dhe Kosova, duke publikuar artikuj ku numri i pretenduar i shqiptarëve të përfshirë në konfliktin Ukrainë-Rusi dukej edhe më i lartë.

Faktoje është përpjekur t'i verifikojë informacionet e publikuara në faqen e internetit të Ministrisë së Mbrojtjes Ruse, duke kërkuar informacion shtesë mbi burimin e këtyre të dhënave, por aksesimi është refuzuar.

Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme e ka mohuar deklaratën e publikuar nga ambasada ruse, teksa rikonfirmonte qëndrimin e bërë publik nga Ministria Xhaçka në mars të vitit 2022, kur u diskutua për herë të parë çështja e mercenarëve shqiptarë në Ukrainë. Në atë kohë, Ministria shkroi: "Nuk ka mercenarë shqiptarë në Ukrainë! Kjo është një gënjeshtëri, që Moskë vazhdon ta përsërisë pa turp! Shqipëria është në anën e Ukrainës dhe do të vazhdojë të punojë me të gjitha aleatët dhe partnerët për të ndihmuar në përfundimin e agresionit të paprovokuar të Rusisë ndaj popullit të Ukrainës. Zoti i bekoftë."

Ministria e Mbrojtjes e Shqipërisë, kontaktuar nga Faktoje, tha: "Shqipëria, si vend anëtar i NATO-s, qëndron pranë Ukrainës dhe do të mbetet e përkushtuar në përfundimin e konfliktit të armatosur dhe sulmeve të nisura nga Rusia. Si çdo vend anëtar i NATO-s, Shqipëria nuk ka dërguar forca të armatosura në Ukrainë. Sa i përket deklaratave të Ambasadës së Rusisë në Tiranë, ne mbajmë qëndrim të njëjtë si deklarata zyrtare e Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme për këtë çështje."

Ndërkohë, pak ditë më parë, Kryeministri Edi Rama foli publikisht për këtë listë. Në një konferencë për shtyp në Prishtinë, ai komentoi se pretendimet e Rusisë për përfshirjen e Shqipërisë dhe Kosovës në luftën e Ukrainës nuk janë të reja dhe në fakt janë të qëllimta. Në të kaluarën, Faktoje ka verifikuar deklaratat e ngjashme të Ministrit të Jashtëm të Rusisë, Sergey Lavrov, përfshirë deklaratat të bëra vetëm disa ditë para fillimit të luftës. Deklarata përfshinin edhe pretendime të pavërtetuara për mercenarë nga Shqipëria të përfshirë në konfliktin Rusi-Ukrainë dhe janë pjesë e retorikës dhe propagandës së Rusisë për luftën, të cilën ajo e përdor për të promovuar dezinformimin dhe lajme të rreme.

RASTI STUDIMOR 2:

Lufta midis Kosovës dhe Serbisë

Mediat shqiptare dhe serbe aktivizojnë alarmin e luftës kur qeveritë e Serbisë dhe Kosovës (sidomos kjo e fundit) njoftojnë zbatimin e ligjeve të reja që rregullojnë lëvizjen ose shkëmbimin e njerëzve dhe mallrave mes dy vendeve.

Në qershor të vitit 2022, qeveria e Albin Kurtit miratoi një ligj për zbatimin e masave reciproke me Serbinë në lidhje me kartat e identitetit. Sipas këtij ligji, duke u nisur nga data 1 korrik 2022,

Në prag të luftës së madhe diplomatike me Serbinë

Nga **Dren Dushi** - 08:08, 09/08/2022

Kosova

Serbia bëhet gati për luftë! Forca të shumta të ushtrisë zbarkojnë pranë kufirit me Kosovën: Jemi të gatshëm...

E PREMTE 24 SHTATOR 2021, 11:24
GAZETA SHQIP

qytetarët serbë me dokumente serbe do të ishin të detyruar të paraqesin kartat e identitetit të Kosovës kur janë në territorin e Kosovës. Kjo masë synonte qytetarët serbë të Kosovës, të cilët shpesh vazhdojnë të mbajnë targa dhe dokumente serbe pavarësisht faktit që jetojnë në Kosovë. Vendimi i qeverisë së Kosovës u përputh me politikat identike të zbatuara nga qeveria serbe për udhëtarët nga Kosova. Qeveria e Kosovës njoftoi planet e saj në fillim të qershorit, me qëllim zbatimin e kësaj masë në 1 korrik 2022. Reagimet e ashpra të Presidentit serb Aleksandër Vuçiç dhe thirrjet e tij për popullsinë serbe të Kosovës shkaktuan tensione në veri të Kosovës. Pas ndërhyrjes së Shteteve të Bashkuara dhe Bashkimit Evropian, vendimi u shty deri më 1 shtator. Në dy muajt që pasuan, të dyja palët u takuan në Bruksel ku më 27 gusht arritën një marrëveshje: nga 1 shtatori, udhëtarëve nga Kosova nuk do t'u kërkohet të paraqesin kartat e identitetit serbe në kufi. Prandaj, Kosova nuk do ta zbatojë ligjin për kartat e identitetit në qershor të këtij viti. Megjithatë, gjatë periudhës nga dita kur u arrit marrëveshja deri në ditën e zbatimit (pra, 1

shtator), mediat shqiptare ngritën alarmin për një luftë potenciale mes dy vendeve.

POLITIKA

Serbia kërcënoi Kosovën me Forca të Armatosura/ Eksperti i sigurisë analizon mesazhin e Beogradit

NGA: N. SH. MË: 2 SHTATOR 2022 NË ORA: 15:22

Madje edhe në mëngjesin e datës 1 gusht, u raportua për stërvitje ushtarake në kufirin mes Serbisë dhe Kosovës, të cilat u konsideruan si të rrezikshme. Kjo ndodhi edhe pse Ministria e Mbrojtjes serbe bëri një deklaratë paraprake duke shpjeguar se këto stërvitje ishin rutinore dhe zhvilloheshin çdo vit.

Megjithatë, mëngjesi i 1 shtatorit i gjeti kufijtë mes Kosovës dhe Serbisë të qetë. Raportet nga terreni në media si Radio Evropa e Lirë ose Klan Kosova treguan se ligjet e ndryshuara po zbatoheshin menjëherë dhe kryesisht pa probleme.

Mediat botërore: Kosova dhe Serbia në prag të 'luftës'!

15 JANAR 2017, 09:03 / RAJONI
TEMA

Një luftë e parashikuar

Lajmet se Serbia dhe Kosova janë në prag lufte nuk janë diçka e re. Ka një histori relativisht të gjatë të situatës së përshkruar më lart: qeveria e Kosovës zbaton një ligj të ri, Serbia reagon, mediat flasin për konflikt të armatosur ose madje edhe luftë, ndërsa palët dërgohen shpejt në Bruksel për dialog. Arrihen marrëveshje të ndryshme, disa më definitive se të tjera, dhe frika nga lufta zbehet. Edhe nëse një marrëveshje përfundimtare mbetet e paqartë, zbatohen masa të përkohshme që situata të mos përshkallëzojë më tej ose mos të shndërrohet në luftë të hapur.

Vini re datën e këtij artikulli: Janar 2017

Një shembull konkret i këtij skenari ndodhi në shtator të vitit 2021, kur qeveria e Kosovës vendosi që të kërkonte që të gjitha makinat në

Kosovë të kenë targa të Kosovës, dhe jo serbe. Situata u përkeqësua shpejt: Vuçiçi çoi ushtrinë në kufi me Kosovën dhe bëri thirrje popullatës serbë në Kosovë të rezistojnë.

Disa zyra regjistrimi në veri të Kosovës u shkatërruan nga pajisje të improvizuara shpërthyes dhe situata u normalizua vetëm pas arritjes së një marrëveshjeje 6-mujore mes palëve në Bruksel. Kur marrëveshja mbaroi në prill, ajo u shty për një tjetër takim në kryeqytetin belg. Në këto raste, mediat shqiptare bien lehtë pre e retorikës së Vuçiçit, duke lexuar në veprimet e tij shenja të një lufte të pashmangshme.

Megjithatë, raportimet mediatike për konflikte të mundshme ushtarake mes Serbisë dhe Kosovës nuk janë totalisht të pabaza. Në fakt, ato shpesh ndjekin mesazhe nga qeveritë e tyre respektive

00:30 – Sveçla e konfirmon se dokumentet për hyrje-dalje nuk po lëshohen më në pikat kufitare

Ministri i Punëve të Brendshme, Xhelal Sveçla, ka konfirmuar se dokumentet për hyrje-daljet nuk po lëshohen më në pikat kufitare.

“Jemi në Bërnjak, kishim një veturë të kolegëve tuaj që kaloi pa problem, është ndërprerë lëshimi i hyrje-daljeve edhe në Merdarë, Dheu i Bardhë e Muçibabë. Në Jarinjë ende s’kemi veturë që ka kaluar, por mund të konkludojmë që e kanë ndërprerë lëshimin e hyrje-daljeve”, ka thënë Sveçla, njofton Klankosova.tv

Prag lufte Prishtinë-Beograd? Serbia sulmon Policinë e Kosovës, reagon NATO: Do ndërhyjmë

112,396 views • Apr 16, 2022

👍 583 🗨️ DISLIKE ➦ SHARE 💖 THANKS ⌵ SAVE ...

që flasin për përshkallëzim (në rastin e Kosovës) ose një reagim të fortë (në rastin e Serbisë). Të dyja palët kanë akuzuar njëra-tjetrën për dëshirën për të krijuar situata që provokojnë luftë, të cilat pastaj trajtohen si të tilla nga mediat lokale dhe rajonale, edhe kur pasojat janë minimale ose pa dhunë të vërtetë.

Në rastin e Serbisë, Presidenti Aleksandër Vuçiç shpesh përdor kërcënimin e luftës për të ulur sovranitetin e qeverisë së Kosovës. Kërcënimet janë rritur që prej ardhjes në pushtet të qeverisë së Albin Kurtit, e cila ka një politikë të fortë të fokusuar te njohja e pavarësisë së Kosovës. Qeveria e Kurtit e konsideron si prioritet njohjen

Lajme

Kusari-Lila: Reciprociteti zbatohet nga 1 shtatori, Rusia e Serbia do të krijojnë vazhdimisht situata të luftës

Publikuar: 3 weeks ago (08.08.2022 16:29:05)

e kësaj pavarësie në dialogun për normalizimin e marrëdhënieve, i cili në disa raste kërkon lëshime që e cenon këtë pavarësi dhe integritetin e saj. Ndryshimet e ligjeve për njohjen e targave të automjeteve dhe lëshimin e kartave të identitetit paraqesin jo vetëm një çështje logjistike: ato gjithashtu njohin legjitimitetin e dokumenteve të lëshuara nga qeveria e Kosovës si shtet i pavarur. Si në rastin e shtatorit të vitit 2021, ashtu edhe të atij të verës së vitit 2022, kërcënimet e Vuçiçit rezultuan boshe. Pa dyshim që ai ishte i gatshëm të sillte tanke dhe avionë luftarakë në kufi me Kosovën, si dhe të kërcënojë paqen në vend përmes mobilizimit të serbëve në veri të Kosovës. Megjithatë, rezultatet ishin të njëjta. Ashtu siç tregoi një hetim i BIRN, në dy vitet e fundit, Vuçiç shpesh ka folur për faktin që Serbia është e gatshme të reagojë për të mbrojtur kufijtë, ose ka bërë deklarata të tjera propagandistike kundër qeverisë së Kosovës. Por asnjë nga kërcënime e tij, ose parashikimet katastrofike, nuk kanë rezultuar të vërteta.

Roli i KFOR për Paqen në Kosovë

Më 9 qershor 1999, Serbia nënshkroi Marrëveshjen e Kumanovës, duke përfunduar Luftën e Kosovës pas më shumë se 18 muajsh luftimesh, ku u vranë ose humbën më shumë se 8600 shqiptarë dhe u zhvendos 90% e popullsisë shqiptare. Marrëveshje përmban dy pika që garantojnë sigurinë e Kosovës: ajo përcakton një zonë sigurie 25 km nga ajri dhe 5 km nga toka. Forcat serbe nuk lejohen ta kalojnë këtë vijë pa lejen e KFOR, forcës paqeruajtëse të NATO-s në Kosovë. Përveç kësaj, vetë KFOR është i autorizuar të përdorë forcë në rastet kur paqja e zonës është në rrezik. Ndonëse Kosova nuk është ende pjesë e NATO-s, sulmet ndaj saj do të aktivizonin forcat e NATO-s të vendosura në Kosovë për ruajtjen e paqes.

Siç u shpjegua nga Una Hajdari, gazetare e specializuar në çështjet e Ballkanit Perëndimor dhe marrëdhëniet Kosovë-Serbi, tensionet në veri të Kosovës nuk janë të rralla. Megjithatë, ato nuk tregojnë shenja lufte, edhe pse se Rusia mund të jetë e interesuar për Serbinë apo pavarësisht se Vuçiç mund t'i përdorë serbët e Kosovës për përfitimet e tij politike. Realiteti është se deri më tani, të gjitha çështjet teknike, edhe ato pa zgjidhje përfundimtare, janë trajtuar në tryezën e dialogut dhe jo në konflikt të armatosur. Serbia, sidomos Vuçiç, është i vetëdijshëm që pushtimi i Kosovës nuk mund të ndodhë brenda 24 orëve, duke marrë parasysh praninë e KFOR në kufi.

RASTI STUDIMOR 3:

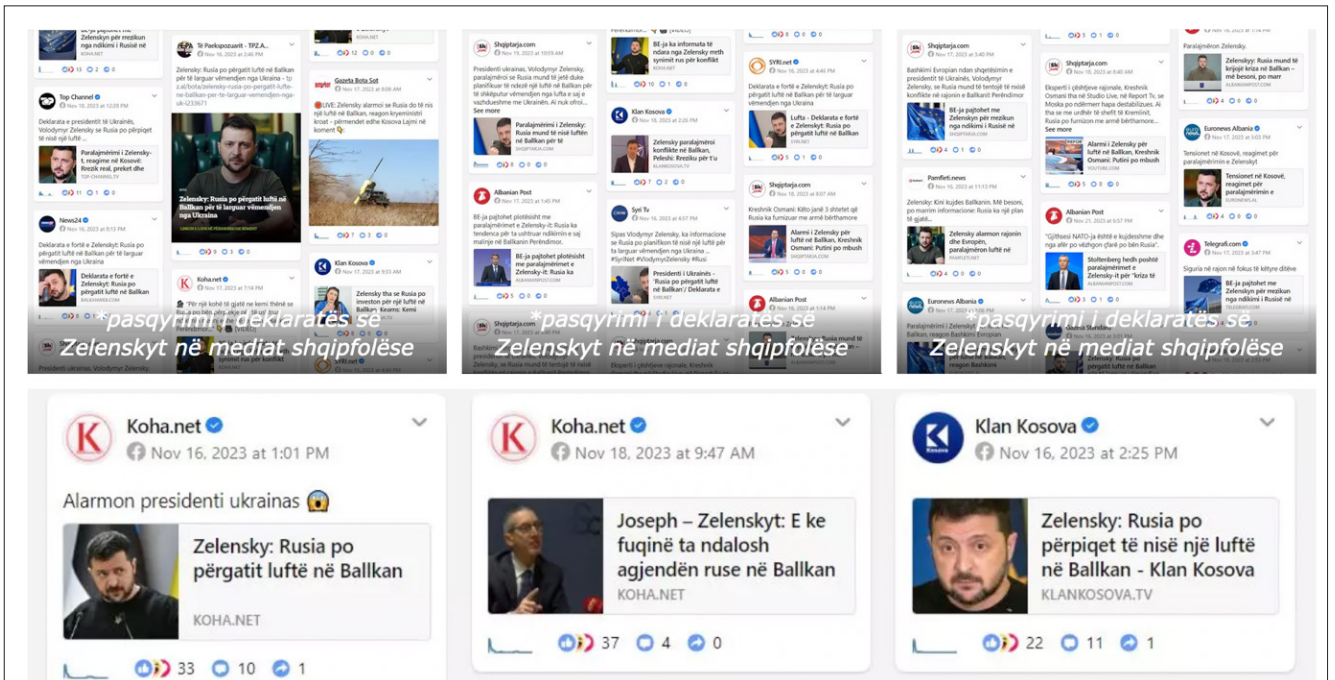
Zelenski paralajmëron luftë në Ballkanin perëndimor²⁰

Paralajmërimi i Zelenskit

Presidenti ukrainas Volodimir Zelenski ka paralajmëruar se Rusia mund të ketë në plan të nisë një luftë në Ballkan për të devijuar vëmendjen nga lufta që vijon në Ukrainë. “Kushtoji vëmendje Ballkanit. Më besoni, po marrim informacione që Rusia ka një plan afatgjatë,” ka raportuar Agjencia Ukrainase e Lajmeve që ka thënë Zelenski. Më tej, në një intervistë për tabloidin britanik “The Sun,” Zelenski shkoi edhe më larg me skenarin “apokaliptik” duke paralajmëruar për përshkallëzim në një luftë të tretë botërore. “Ukraina është sot në qendër të një rreziku global për luftë botërore. Besoj vërtetë se Rusia do ta shtyjë deri sa SHBA-ja dhe Kina t'i thonë të tërhiqet nga Ukraina. Pasi Evropa nuk mund ta bëjë këtë vetëm. Rusia nuk ndjen se gjithë bota është kundër saj. Prandaj, ne mendojmë që ata tani po përgatisin hapa të tjerë në Ballkan dhe po

²⁰. Jona Plumbi, “Rikthet fantazma e “luftës në Ballkan,” Faktoje, <https://faktoje.al/rikthet-fantazma-e-luftes-ne-ballkan/>.

përpiqen të stërviten ose kanë filluar tashmë të stërviten disa persona dhe nuk do të ndalet, sepse ideja e tyre është të nisim një konflikt dhe të ndezim zjarre të tjera përreth. Destabilizimi përmes nxitjes së konflikteve të reja” - tha Zelenski për The Sun.

Mbulimi mediatic

Lajmi për deklaratën e Zelenskit u raportua gjerësisht në median shqiptare si kërcënim për Ballkanin.

Më pas, paralajmërimi i Zelenskit për një luftë të mundshme u raportua si fakt i konfirmuar, duke përfshirë edhe pretendimet se Bashkimi Evropian

është i shqetësuar për mundësinë e një luftë në Ballkanin Perëndimor.

Në fakt, deklaratat e publikuara nga NATO dhe BE-ja njohin përpjekjet aktuale të Rusisë për ta zgjeruar ndikimin e saj në Ballkan, por në asnjë moment nuk përputhen me pretendimet për një luftë të mundshme në Ballkan.

Reagimi ndërkombëtar

Dy ditë pas deklaratës së Zelenskit, në fillim të turneut të tij në Ballkanin Perëndimor në Bosnjë dhe Hercegovinë, Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Jens Stoltenberg, [shprehu](#) shqetësim për ndërhyrjet dashakeqëse të huaja, përfshirë ato nga Rusia, që kërcënojnë të përkeqësojnë stabilitetin dhe të pengojnë reformat në rajon. Pyetur nga gazetarët në Maqedoninë e Veriut për paralajmërimin e Zelenskit, Stoltenberg theksoi se NATO është gati për çdo përshkallëzim, por deklaroi se në këtë moment nuk ka rrezik të qartë për anëtarët e saj. “Nuk shohim asnjë kërcënim ushtarak të menjëhershëm nga Rusia kundër asnjë aleati

- Top News/ NATO ndez alarmin: Rusia, luftë në Ballkan! Stoltenberg sot në Kosovë, tur edhe në rajon
- Plas LUFTA?! Rusia gati të hapë front luftë në Kosovë e në Ballkan! Kosova dyfishon MBROJTJEN
- Plani rus për luftë në Ballkan, BE konfirmon alarmin e Zelenskit: Kemi informacione!
- “Rusia po përgatit luftë në Ballkan”, BE e shqetësuar, Stano: Pajtohem i me presidentin ukrainas, Rusia po bën gjithçka që...
- Peter Stano konfirmon frikën për luftë në Ballkan nxitur nga Rusia
- Si e parashikoi “Komploti” i Ben Blushit një luftë në Ballkan
- Alarmi i Zelenskyt për luftë 'ngre në këmbë' NATO-n, Stoltenberg 'zbarkon' sot në Ballkan

të NATO-s ose kundër rajonit. Por, sigurisht, mbetemi vigjilentë. Monitorojmë nga afër aktivitetet e Rosisë dhe mbetemi të bashkuar. Kemi prani ushtarake në këtë rajon me KFOR, me seli në Sarajevë dhe një zyrë në Beograd. Jemi gati të përforcojmë shpejt dhe të bëjmë çdo gjë që është e nevojshme për të mbrojtur çdo aleat dhe për të ndihmuar kundër çdo kërcënimi. Por, përsëri, nuk shohim asnjë kërcënim ushtarak të menjëhershëm kundër ndonjë aleati të NATO-s” – tha Stoltenberg më 21 nëntor 2023. Edhe Bashkimi Evropian ndoqi të njëjtën linjë. Në një konferencë për shtyp, zëdhënësi i Komisionit Evropian u përgjigj një pyetjeje të ngjashme për paralajmërimin e Volodimir Zelenskit. “Që prej shumë kohësh kemi thënë se Rusia po përpiqet të ushtrojë ndikimin e saj të negativ në territorin e Ballkanit Perëndimor. Pra, po, ky është një shqetësim, por nuk është shqetësim i ri; ne e kemi pasur këtë shqetësim që prej shumë kohësh, ndaj jemi në përputhje me presidentin ukrainas në këtë drejtim, dhe e dimë se Rusia po bën çmos të mbjellë pakënaqësi, paqëndrueshmëri politike, ndikim të huaj, manipulim të informacionit e kështu me radhë.” – deklaroi Peter Stano, Zëdhënës i Komisionit Evropian, më 20 nëntor 2023. Eksperti i marrëdhënieve ndërkombëtare, Ledion Krisafi e sheh situatën si në vijim. Ai mendon se, megjithëse Rusia ka tentuar historikisht të ndikojë dhe të zgjerojë prania e saj në Ballkan, ndikimi dhe prania e saj janë në nivelin më të ulët historik. “Shumica dërmuese e popullsisë së rajonit nuk ka simpati për Rusinë. Mes Rosisë dhe BE-së, popullsia pa dyshim zgjedh BE-në. Për më tepër, shumica e vendeve të rajonit janë pjesë e NATO-s, kështu që përpjekjet e Rosisë për të ndikuar në Ballkan neutralizohen shpejt,” shpjegon Krisafi. “Në ndryshim nga Bashkimi Sovjetik i mëparshëm, i cili të paktën kishte ideologjinë komuniste, dhe Perandoria Ruse e cila bazohej në mbrojtjen e të krishterëve të Ballkanit, Rusia e sotme ka pak gjëra për t’i ofruar rajonit, përveç naftës

dhe gazit. Prania ekonomike e Rosisë në rajon është shumë më e vogël se ajo e BE-së,” tha ai. Ka një marrëveshje të heshtur mes palëve për kufizimin e konfliktit brenda Ukrainës, ashtu siç ka qenë deri tani. Madje edhe më tepër se kaq, duke marrë parasysh se në këtë moment duket se as Rusia dhe as Ukraina nuk mund ta fitojnë luftën, pra, nuk mund ta mposhtin njëra-tjetrën dhe është e pamundur që në një të ardhme të afërt të ketë ndryshime domethënëse në vijën e frontit,” përfundoi Krisafi.

Përfundim

Deklaratat e Presidentit të Ukrainës, Volodimir Zelenski, se Rusia dëshiron të nisë një luftë në Ballkan dhe se konflikti në Ukrainë mund të kthehet në një konflikt global, u raportuan me tituj bombastikë në mediat shqipfolëse. Krahasuar me deklaratat e Bashkimit Evropian dhe NATO-s, këto pretendime tregojnë dy histori të ndryshme. Bashkimi Evropian e konsideron këtë kërcënim për Ballkanin, për të cilin Ukraina pretendon se ka marrë informacione, si vazhdim i politikave të mëparshme të Rosisë për të zgjeruar ndikimin e saj në rajon. Megjithatë, BE-ja nuk e sheh këtë si kërcënim të afërt ushtarak për vendet e Ballkanit. Studiuesi Ledion Krisafi është i të njëjtit mendim kur argumenton se është shumë e pamundur të ndodhë një konflikt i madh në Ballkan, pikërisht për shkak të pranisë së NATO-s në rajon dhe të paaftësisë së Serbisë për të mbijetuar vetëm në rast izolimi. “Përveç shkaktimit të problemeve dhe krizave të vogla rajonale, herë në Kosovë, herë në Bosnjë dhe herë në Mal të Zi, nuk mendoj se Serbia ka kapacitetet për të nisur një luftë të madhe në Ballkan ose për t’u përballuar me një luftë të tillë. Serbia do të përballej me reagimin e ashpër të Evropës dhe Amerikës, përfshirë sanksionet dhe izolimin që një vend si Serbia nuk mund t’i përballojë,” argumenton Krisafi.

Ajo që Serbia mund të shkaktojë, vazhdon Krisafi, janë ngjarje si ajo në Banjskë: konflikte të vogla lokale që zgjasin disa muaj dhe i japin Serbisë mundësinë të shtyjë sa më shumë momentin kur do të duhet të nënshkruajë një marrëveshje përfundimtare me Kosovën.

RASTI STUDIMOR 4:

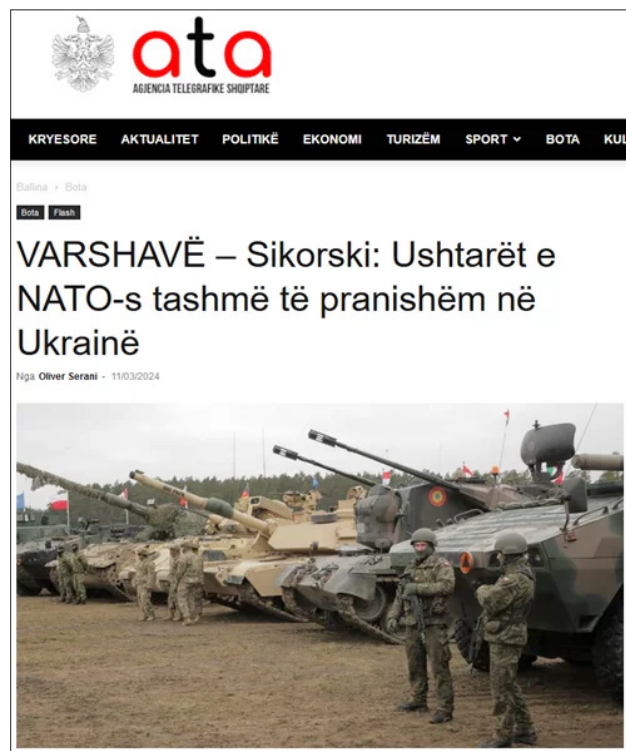
NATO ka trupa në Ukrainë²¹

Shqiptarët po përhapin pretendimet se Ministri i Jashtëm polak, Radosław Sikorski, ka deklaruar se trupat e NATO-s janë tashmë të pranishme në Ukrainë. Deklarata u interpretua për të thënë se ushtria e NATO-s është tani e përfshirë drejtpërdrejt në luftën mes Rusisë dhe Ukrainës. Fillimisht, lajmi u përhap në mediat e huaja si British Sky News dhe pastaj u përkthye në shqip.

“Nuk është e qartë se në ç’kapacitet po përdoren ushtarët.” - shkruajnë mediat shqiptare, duke lënë të kuptohej se ushtarët e NATO-s janë tashmë të përfshirë dhe po luftojnë në Ukrainë.

Deklarata u përsërit edhe në median ruse, e cila ka pretenduar prej shumë kohësh se trupat

e NATO-s janë tashmë të përfshirë në luftë. Megjithatë, pas një hetimi të hollësishëm, pretendimet e ministrit polak kanë qenë qartësisht të deformuara. Mediat polake përfshijnë transkriptimin e fjalimit të plotë dhe media të tjera që kanë përkthyer saktësisht lajmin. Deklarata e plotë tregon të vërtetën për trupat për të cilat Sikorski po fliste.

“Kjo nuk është për trupa që do të marrin pjesë aktive në operacione ushtarake, por për ushtarët që janë të angazhuar në trajnimin e ukrainasve në terren, si dhe në përdorimin e pajisjeve ushtarake,” - citohet të ketë thënë ministri Sikorski. Faktejo ka drejtuar një kërkesë për informacion tek NATO për pretendimin e ngritur nga disa media. Në përgjigjen e tij, një zyrtar i NATO-s e informoi Faktejo-n se aleanca po jep mbështetje të paprecedentë ushtarake për Ukrainën, e cila nisi në vitin 2014 pas aneksimit të Krimesë dhe u rrit edhe më shumë pas sulmit të Rusisë në Ukrainë.

²¹ Jona Plumbi, “NATO nuk ka dërguar trupa për të luftuar në Ukrainë,” Faktejo, <https://faktejo.al/nato-nuk-ka-derguar-trupa-per-te-luftuar-ne-ukraine/>.

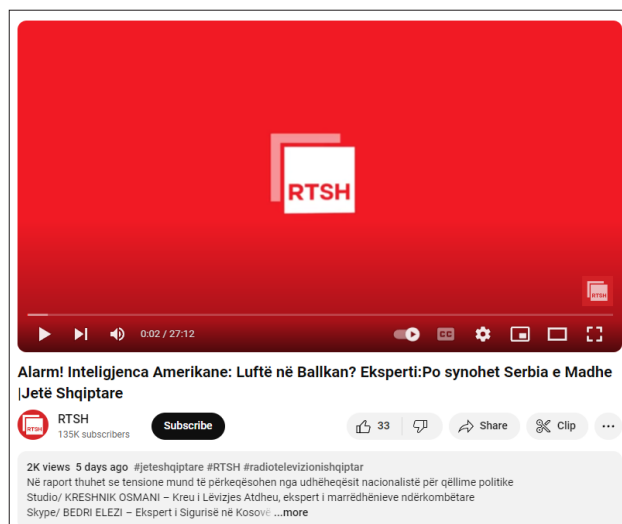
NATO shpjegon se agresioni rus kundër Ukrainës shkel ligjin ndërkombëtar, duke i dhënë Ukrainës të drejtën për vetëmbrojtje dhe NATO-s për ta mbështetur atë. “Këtë po bëjnë dhe do të vazhdojnë ta bëjnë aleatët e NATO-s,” - shkruhet në përgjigjen e Aleancës së Atlantikut të Veriut për Fakteje. Narrativa e përfshirjes së NATO-s në luftën në Ukrainë është e rrezikshme, pasi shpesh është përdorur nga Rusia për të rritur kërcënimet e saj, nga shpallja e luftës kundër Organizatës së Traktatit të Atlantikut të Veriut deri te kërcënimet për luftë bërthamore.

Rasti studimor 5:

Raporti i Inteligjencës Amerikane parashikon luftë në Ballkan²²

“Alarm! Inteligjenca Amerikane: Luftë në Ballkan? Eksperti: Qëllimi është Serbia e Madhe”

Kështu njoftoi televizioni shtetëror i Shqipërisë, RTSH, më 15 mars 2024, duke cituar një raport të Inteligjencës Amerikane që, sipas tyre, parashikonte një luftë të mundshme në Ballkan.

“Inteligjenca amerikane parashikon se në vitin 2024 Ballkani Perëndimor mund të përjetojë një situatë pasigurie, duke sjellë dhunë dhe shfaqje të kryengritjeve ndëretnike” - bën të ditur RTSH-ja, e cila organizoi një diskutim në studio për këtë çështje përreth 30 minuta. Në këtë rast, RTSH-ja po i referohet një raporti të ODNI, Zyra e Drejtorit të Inteligjencës Kombëtare të qeverisë së Shteteve të Bashkuara. Sipas këtij raporti, gjatë vitit 2024, rajoni i Ballkanit Perëndimor mund të përballët me një

The Balkans

The Western Balkans probably will face an increased risk of localized interethnic violence during 2024. Nationalist leaders are likely to exacerbate tension for their political advantage and outside actors will reinforce and exploit ethnic differences to increase or protect their regional influence or thwart greater Balkan integration into the EU or Euro-Atlantic institutions.

- Clashes between Serb nationalists and Kosovar authorities have led to deaths and injuries, including injuries to NATO peacekeepers, in 2023.
- Bosnian Serb leader Milorad Dodik is taking provocative steps to neutralize international oversight in Bosnia and secure de facto secession for his Republika Srpska. His action could prompt leaders of the Bosniak (Bosnian Muslim) population to bolster their own capacity to protect their interests and possibly lead to violent conflicts that could overwhelm peacekeeping forces.

²² Jona Plumbi, “Raporti i Inteligjencës Amerikane nuk parashikoi luftë në Ballkan,” Fakteje, <https://fakteje.al/raporti-i-inteligjences-amerikane-nuk-parashikoi-lufte-ne-ballkan/>.

“Ballkani Perëndimor me shumë mundësi do të përballet me rrezikun e shtimit të dhunës ndëretnike gjatë vitit 2024. Udhëheqësit nacionalistë ka të ngjarë të thellojnë tensionet për qëllime politike. Faktorë të jashtëm do të përforcojnë dhe shfrytëzojnë dallimet etnike për të rritur ose mbrojtur ndikimin e tyre rajonal ose për të penguar integrimin e Ballkanit Perëndimor në strukturat e BE-së apo në ato euroatlantike.”

rritje të rrezikut të dhunës ndëretnike lokale. “Ballkani Perëndimor pritet të përjetojë një rritje të rrezikut të dhunës së lokalizuar ndëretnike gjatë 2024. Liderët nacionalistë do të përpiqen të përkeqësojnë tensionet për të përfituar politikisht, ndërsa aktorët e jashtëm pritet të përforcojnë dhe përfitojnë nga dallimet etnike për të shtuar ose për të mbrojtur ndikimin e tyre rajonal, ose për të penguar integrimin e mëtejshëm të Ballkanit në BE ose në institucionet Euro-Atlantike,” thotë raporti i ODNI për vitin 2024. Raporti përfshin shembuj të këtyre përplasjeve të lokalizuara ndëretnike, si sulmet në Banjskë gjatë vitit 2023 dhe provokimet e Milorad Dodikut në Bosnjë lidhur me shkëputjen e Republikës Srpska. Megjithatë, në asnjë moment raporti nuk përmend një luftë të mundshme në Ballkan,

ose edhe ndërmjet dy shteteve që aktualisht janë në një situatë konfliktuale me njëra-tjetrën, duke kundërshtuar atë që po sugjeron RTSH-ja. Lajmi për “mungesën e stabilitetit në Ballkan” u raportua në disa media të mëdha në vend.

Një media tjetër njoftoi se Raporti i Uashingtonit paralajmëron se Ballkani Perëndimor “ka rrezik të destabilizohet nga konflikte të ushqyera nga vende që kanë interes në kontrollimin e rajonit, si Rusia.”

Artikulli vazhdon të deformojë citimin e raportit: “Ballkani Perëndimor me shumë mundësi do të përballet me rrezikun e shtimit të dhunës ndëretnike në vitin 2024.” - shkruan artikulli, ku vihet re përjashtimi i fjalës “i lokalizuar” nga raporti origjinal.

* Keqinterpretimi i raportit të ODNI.

Studiuesi i marrëdhënieve ndërkombëtare, Ledion Krisafi, u shpreh për Fakte se rreziku i konflikteve lokale në rajon ekziston, siç dëshmon rasti i Banjskës, por lufta më e gjerë në Ballkan është shumë e pamundur.

“Nuk besoj se lufta në Ballkan është e mundur. Rreziku i konflikteve lokale në rajon ekziston, por nuk duhet të thellohet, pasi sot rajoni nuk është i njëjtë si para 20 ose 30 vitesh. Sot, prania e NATO-s në rajon është shumë herë më e madhe, dhe veçanërisht në Kosovë, gjë që është e rëndësishme për sigurinë e saj. Nuk jemi më në vitet ‘90. Serbët, që ishin iniciatorët e luftërave

në ato vite, kanë mësuar nga gabimet e tyre,” tha Krisafi.

Sipas Krisafit, prania e NATO-s është një vijë e kuqe që Serbia nuk është as e gatshme as e përgatitur ta kapërcejë.

“Pra, në këtë situatë ku jemi, rreziku është teorik. Që Serbia ta realizojë këtë, është e vështirë, pasi serbët dhe Serbia në Ballkan do të përballëshin me pasoja dhe sanksione në nivele që nuk mund t’i përballojnë,” argumenton Krisafi. Në nëntor të vitit 2023, pas paralajmërimit të Presidentit ukrainas Volodimir Zelenski për shtimin e kujdesit në Ballkan për shkak të ndërhyrjes ruse në rajon, Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Jans Stoltenberg, theksoi gjithashtu se ai “nuk shihte rrezik

ushtarak të afërt kundër asnjë prej aleatëve tanë.” Faktori vendimtar për të ardhmen e rajonit, sipas studiuesit Krisafi, do të jetë rezultati i luftës në Ukrainë. “Një fitore e mundshme e Ruisë në Ukrainë do të dobësonte BE-në dhe do t’i inkurajonte serbët, veçanërisht në Bosnjë dhe Hercegovinë, të veprojnë. Por, Bosnja është shtet disfunksional, dhe BE-ja dhe SHBA-të, me ose pa fitoren e Ruisë, duhet të gjejnë një zgjidhje përfundimtare për Bosnjën,” vlerëson Krisafi. Përdorimi i titujve të ekzagjeruar ose keqinterpretimi i raporteve apo deklaratave për të “paralajmëruar” luftëra të ardhshme është shkelje e përsëritur në median shqiptare e më gjerë. Fakte shpesh ka hedhur poshtë tituj të tillë të përdorur për “klikime” që përhapin frikë te lexuesit në vend që t’i informojnë ata.

Bibliografia

- Berisha, Ridona. "Politikanët dhe mediat serbe vazhdojnë narrativat kundër NATO-s lidhur me ndërhyrjen në Luftën e Kosovës në vitin 1999." *Global Voices* (Qershor 2023). Gjendet në: <https://globalvoices.org/2023/06/06/serbian-politicians-and-media-continue-the-anti-nato-narratives-over-1999-kosovo-war-intervention/>
- Gerguri, Dren. "Taktikat e dezinformimit kundër NATO-s nga Lufta në Kosovë." *Hive Mind Community* (Maj 2022). Gjendet në: <https://en.hive-mind.community/blog/222,anti-nato-disinformation-tactics-from-the-war-in-kosovo>
- Maliqi, Agon. "Lufta informative ruse në Ballkan: Si përdoren identiteti dhe feja si mjet në mosmarrëveshjen Kosovë-Serbi." *Qendra Berkley, Universiteti i Georgetown* (2023). Gjendet në: <https://berkeleycenter.georgetown.edu/posts/russian-information-warfare-in-the-balkans-how-identity-and-religion-are-instrumentalized-in-the-kosovo-serbia-dispute>
- Metodieva, Asya. "Agjentët e narrativës ruse në Ballkanin Perëndimor." *German Marshall Fund* (2019). Gjendet në: <https://www.gmfus.org/sites/default/files/Russian%2520Narrative%2520Proxies%2520in%2520Balkans.pdf>
- Metodieva, Asya. "Agjentët e narrativës ruse—Një kërcënim i fshehtë i brendshëm në Ballkanin Perëndimor." *German Marshall Fund* (2019). Gjendet në: <https://www.gmfus.org/sites/default/files/Russian%20Narrative%20Proxies—The%20Unspoken%20Homegrown%20Threat%20In%20The%20Western%20Balkans.pdf>
- Vako, Kristina. Likmeta, Bear. "Narrativat e dezinformimit të sponsorizuara nga shteti rus në Shqipëri." *Balkan Investigative Reporting Network* (2023). Gjendet në: <https://birn.eu.com/wp-content/uploads/2023/07/Russian-state-sponsored-disinformation-narratives-in-Albania.pdf>
- Qendra e Ekselencës për Komunikime Strategjike e NATO-s. "Prapavija e Ruisë në Mjedisin Informativ në Ballkanin Perëndimor (Përmbledhje)" (2020). Gjendet në: <https://stratcomcoe.org/publications/russias-footprint-in-the-western-balkan-information-environment-summary/51>
- NATO. "Rregullimi i të dhënave: Përgënjeshtrimi i dezinformimit rus mbi NATO" (2024). Gjendet në: <https://www.nato.int/cps/en/natohq/115204.htm>
- Organizata për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik (OBZH). "Dezinformimi dhe lufta e agresionit të Ruisë kundër Ukrainës" (2022). Gjendet në: <https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/disinformation-and-russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-37186bde/>
- Projekti për edukimin, vlerësimin dhe analizimin e lajmeve. "Beteja kundër dezinformimit në lidhje me luftën në Ukrainë (2022). Gjendet në: <https://newslit.org/combating-disinformation-about-the-war-in-ukraine/>
- Avdeeva, Maria. "Bombat dhe dezinformimi: Fushata ruse për shpopullimin e Kharkivit." *Këshilli Atlantik* (2024). Gjendet në: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/bombs-and-disinformation-russias-campaign-to-depopulate-kharkiv/>
- Qeveria e Kanadasë. "Lufta kundër dezinformimit me fakte - Pushtimi rus në Ukrainë." Gjendet në: https://www.international.gc.ca/world-monde/issues_development-enjeux_developpement/

response_conflict-reponse_conflicts/crisis-
crises/ukraine-fact-fait.aspx?lang=eng

Leitenberg, Milton. "Dezinformimi rus në lidhje me armët bërthamore dhe biologjike po vështirëson zbatimin e traktateve mbi armët e shkatërrimit masiv." *Qendra për Studime Ndërkombëtare dhe Siguri në Meriland* (2022) e gjeni në: <https://cissm.umd.edu/research-impact/publications/>

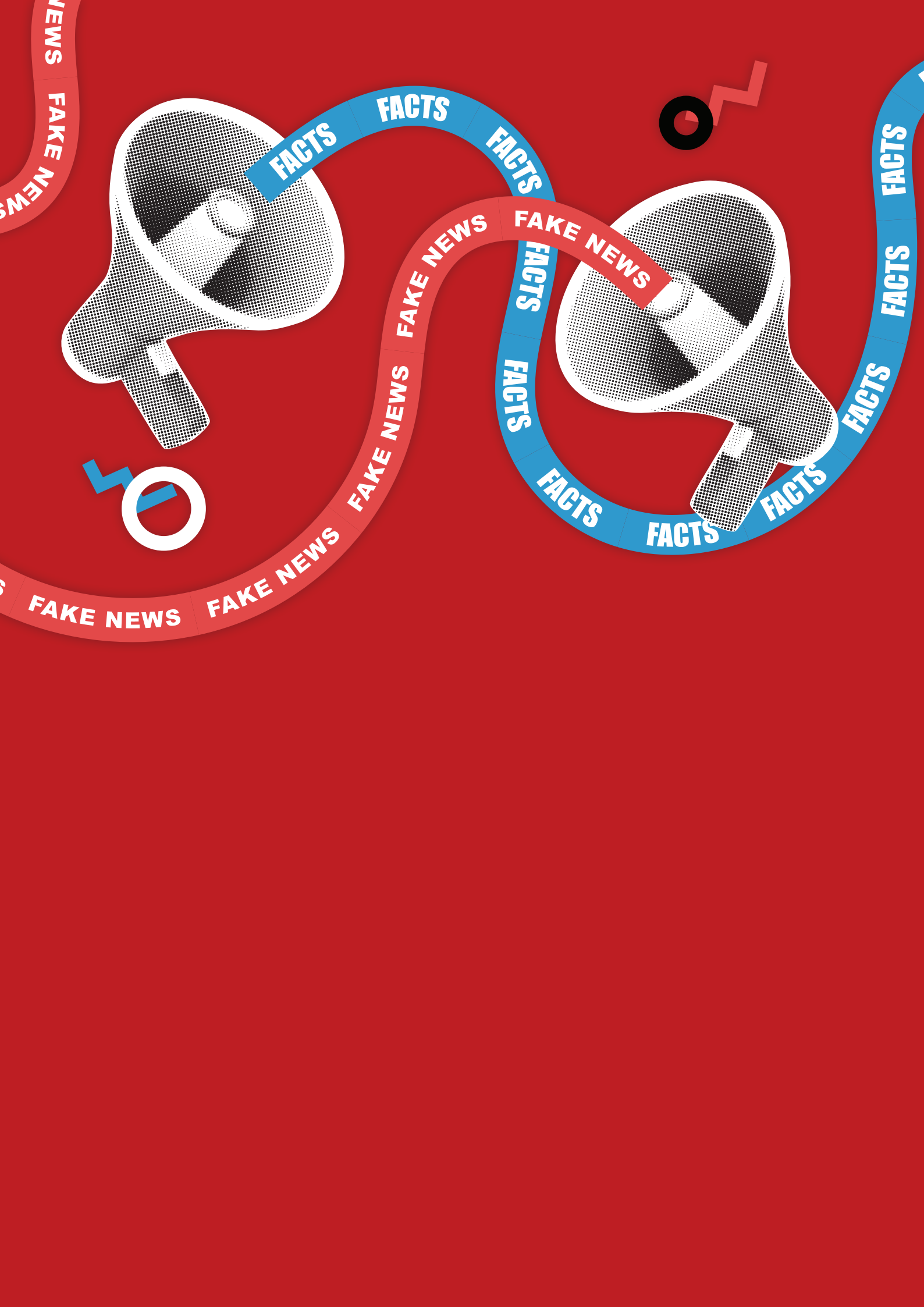
russian-nuclear-and-biological-disinformation-
undermines-treaties.

Williams, Heather et al. "Kalibrimi nuklear rus në luftën në Ukrainë." *Qendra për Studime Strategjike dhe Ndërkombëtare* (2024). Gjetet në: <https://www.csis.org/analysis/russian-nuclear-calibration-war-ukraine>.

FAKE NEWS

NEWS
FAKE NEWS

FACTS

FACTS

FACTS

FACTS

FACTS

FACTS

FACTS

FACTS

FACTS

FACTS

FAKE NEWS

FAKE NEWS

FAKE NEWS

FAKE NEWS

FAKE NEWS